

IL-FIRMA

Il-bieraħ kont mistieden għand is-Sur Gaston Ridon li laħaq Direttur tad-Ditta fejn naħdem jien, flok is-Sur Mereaud li rafa' mix-xogħol wara erbgħin sena ta' ħidma bla heda biex isiefer għal kollox u jmur iġġaddi l-bqija ta' ħajtu f'Art twelidu.

F'din il-laqqgħa kien hemm mistednin ħafna nies għax is-Sur Mereaud, barra minn Direttur tad-ditta, kien midħla ta' bosta Xirkiet u Każini billi kien raġel ħabrieki li jinteraressa ruħu f'kollox u għalhekk kien magħruf mill-aħjar nies mhux biss ta' ġensu imma wkoll tal-ħafna barranin li jgħamru f'din il-belt.

Dan il-Festin, mela, organizzat mis-Sur Ridon f'gieħ is-Sur Mereaud, irnexxa kif tassew kien jixxaq.

Ix-xwejjah Direttur tagħna, għalkemm imdahhal fiż-żmien kien għadu fuq tiegħu u beda jilhaq ma' kulhadd. Raġel haddiem, minli dehen u għaqal, u fuq kolloxx dħuli u qalbu tajba. Nies bħal dawn jisthoqqilhom li jaslu fl-ogħla mkejjen u wara bosta snin xogħol hadd ma jista' jiċhdilhom xi snin ta' mistrieħ misthoqq. U l-impjegati tad-Ditta kienu kollha sogħbiena li sa jitilfu raġel bħal dak; iżda konna msabbrin xi ftit għax dak li lahaq floku kien raġel li jixbhu f'kolloxx.

Wagt l-istedina l-kliem u t-taħdit beda jgħaddi minn sugġett għall-iehor imma l-izjed li beda jdur kien fuq il-karriera twila u sabiħa tas-Sur Mereaud u x-xwejjah tagħna kellu jgħid u jtenni, lil dak u lil dan, fattijiet ta' dahk u sogħba li graw lilu ma' tul it-tletin sena ta' hidma.

Ma għandna xi ngħidu xejn, jien ukoll xtaqt nisma' xi haġa fuq dan u kont iżjed interessat mill-oħrajn, li hafna minnhom kienu hbieb tiegħu persunali ta' ftit sigħat u xejn aktar, fil-waqt li jien kont għaddejt miegħu snin shaħ minn haġti. Għalhekk, malli rnexxieli nsib ruħi waħdi miegħu, għedtlu :

"Sur Mereaud, nistħajlek xbajt ittenni l-istess haġa lil dawn in-nies kollha; u għandu mnejn ma tixtieqx iżżid lili magħhom !"

"Habib," weġibni kollu hlewwa s-Sur Mereaud fil-waqt li taptapli b'idu l-leminija fuq spallejja, "taf li jien dejjem għamilt mill-aħjar biex nikkuntentak. Din id-darba, iżda, minix sa ngħidlek dak li qed titlobni imma biss sa nurik it-trieq minn fejn tista' taqta' xewqtek."

"Niżżikħajr."

"Meta għada tmur fl-uffiċċju, jien naturalment ma nkunx miegħek iżjed, hu dak il-ktieb l-oħxon li jinsab fuq l-ixkaffa li hemm wara l-mikteb tiegħi... le, li kien tiegħi... u li jaħasra mhux sa narah iżjed — Is-Sur Mereaud waqaf kemm-kemm biex jimsaħ demgħa żgħira li kienet qabżitlu minn għajnejh — F'dak il-ktieb li kull xahar l-impjegati juru l-ispejjeż tat-telefon, hemm il-firma tiegħi, tnax-il-waħda kull sena. Hares lejhom sewwa, dawk il-firmi, iflihom bir-reqqa, ifhimhom... dik hija l-ħajja tiegħi... — Kienet sa targa' taqbiżlu demgħa oħra, aktarx kbira din id-darba u biex ma jhallinix nintebaħ warrab minn hdejja u hallieni hemm waħdi bħal erbgħa fost il-gimgħa.

Is-Sur Mereaud kellu raġun għax meta l-għada filgħodu qbadt f'idi l-ktieb li fih l-impjegati tad-Ditta fejn naħdem, inizzlu kull xahar l-ispejjeż tat-Telefon li jagħmel kull dipartiment, sib t fih hjiel tal-għaġeb mhux biss tad-Direttur tagħna imma wkoll ta' dak li laħaq floku, tiegħi n-nifsi, ta' haġna minn sħabi.

Dak il-ktieb kien juri l-mixi 'l quddiem ta' l-impjegati il-mard tagħhom, il-firda mid-Ditta ta' xi whud minnhom, it-tluq għad-dinja l-oħra ta' xi oħrajn.

U iżjed ma bdejt inhares lejn dawk il-paġni mimlijin cifri u firmi, bdejt nara quddiem għajnejja l-ħajja ta' kull wieħed minnhom. Iva, is-Sur Mereaud kellu raġun meta qalli : "Ifihom bir-reqqa dawk il-firmi... ifhimhom... dik hija l-ħajja tiegħi."

X'kellha xtaqsam il-firma taż-żagħżuġ Mereaud, impjegat ta' tmien liri fix-xahar, ma' dik tad-Direttur Mereaud li kien jieħu mitt lira ? Ta' l-ewwel kollha xenxil u ċara li tista' tingara minn nofs mil bogħod: "Jean Mereaud." Ta' l-aħħar erba' tħarbixiet twal, aktarx is-sinjali ta' l-ittri J, M u D, u bejniethom mewġa li torbothom flimkien, il-bqija ta' l-ittri... u xejn aktar.

Imma kienet haġa ta' studju u kurżità meta wieħed jara kif issawret dik l-aħħar firma minn fuq ta' l-ewwel, kif tbiddlet ma' tul l-erbghin sena hidmatas-Sur Mereaud: dik il-bidla li saret b'qajla kbira jġigifieri f'haġes mitt gradazzjoni kull waħda bogħod mill-oħra tletin jum.

Dik il-firma kienet tagħti hjiel ta' kif kiber ix-xogħol fl-uffiċċju tagħna li kien fetaħ il-bibien bi tliet impjegati u l-lum iġġodd 'il fuq minn mitt wieħed. F'dawk il-paġni fejn il-firma tas-Sur Mereaud kienet nieqsa kienet tfakkarna fil-jiem ta' btala. Kien hemm haġta meta għal sena sħiħa l-firma tiegħu għabet għal kollox minn fuq il-ktieb. Iva, f'dik il-haġta, id-Direttur kien marad mardaa kbira u għal daqsxejn ma ħalliniex għal kollox. Imm-sieġtu kienet għadha ma wasletx u wara nuqqas twil raġa' deher biex ikompli dik is-sensiela ta' firmi. Issa li qed nosserva sewwa l-haġa qed nara li dik il-marda għamlet bidla kbira fil-firma tiegħu li minn soda u ċara saret ftit u xejn imriegħda.

Niftakar li wara xi snin li kien raġa' lura mill-marda, darba waħda, waqt li kien qed jiffirma u kien ga laħaq

kiteb nofs ismu "Jean Mere..." ċempel it-telefon u peress li kellu d-drawwa malli jisma' ċ-ċempila jwieġeb bla ma jitlef nitfa żmien, dik id-darba wkoll ma kellux sabar itemm ismu u meta wara qabad il-pinna f'idu biex ikompli jiffirma, l-e tas-sillaba *re* ħasibha l-e tas-sillaba *Me* u ssokta jikteb '*reaud*'; għalhekk iffirma "Jean Merereaud." Izda anqas induna u qafel il-ktieb u qiegħdu fuq l-ixkaffa. Jien l-għada malajr intbaħt u għedtlu u ma dahakx ftit u wegibni: "Dik il-firma tibqa' tfakkarna ta' kemm ikun aljenat kultant il-bniedem."

U issa li qed nargħa' nara quddiemni dik il-firma qed niftakar f'dik il-biċċa li kienet tant għgħlet jidhku lin-nies ta' l-uffiċċju kollu.

Dik il-biċċa tal-firma kienet tât lezzjoni ċkejna lid-Direttur għax minn dak in-nhar kull meta kien iċempel it-telefon kien itemm dak li jkollu f'idu u jgħid f'qalbu: "Stenna ftit li ma għgħalnix nagħmel xi... ħimerija oħra."

Ma għandna xi ngħidu xejn dawk il-ħafna firmi kienu l-mera tal-karattru tad-Direttur Mereaud u kienu juru ż-żminijiet tiegħu meta ma' tul il-jum kien ikollu qajla xogħol x'jaqdi fil-waqt li f'oħrajn bix-xogħol li kien ikollu kemm kemm kien jista' jarfa' għajnejh minn fuq il-mikteb. Jew meta kien jitlaq 'il barra mill-uffiċċju mas-sitta u nofs sewwa fil-waqt li fi granet oħra kien jibqa' msammar mas-siggu sal-għaxra ta' bil-lejl. Jew meta kien ikun kalm u mistrieħ, jew nervuż u għajjen.

Dawk il-firmi, kif stqarr sewwa s-Sur Mereaud, kienu l-ħajja tiegħu.

U issa li ħalliena għal kollox kienu sejrini iġibni miegħu. Dak ir-raġel hekk twajjeb kellna nitilfuh u l-ħaġa waħdenija li stajt nagħmel biex ma niftakarx iżjed fit-telfa tiegħu, kienet li ma nħaresx iżjed lejn il-paġni l-imgħoddija u b'hekk ma nħossx b'dak il-ktieb il-firda tiegħu.

IVO MUSCAT AZZOPARDI

Lixandra, 19. 7. 1938.